

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Գ Ա Տ Ա Ռ Ա Կ Ա Ն

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ամեն երեքշաբթի օրերը կը հրատարակուի: Պոլսոյ համար 30 քառոց զինն է 2 արծաթ Մեծիս կանխիկ: Բոլորատարութեան ծախքը բաժանորդաց վրայ: Իսկ գաւառաց համար 2 1/2 արծաթ Մեծիս: Ծանուցման տողը 2 գրշ:

Գաւառաց քղաքապետի ծախքը բաժանորդաց վերաբերիր: Լրացրոյս վերաբերեալ որ եւ կ գրութիւն ուղղելի առ Տնօրէն-խմբագիր Մ. Յ. Մելիքեան ի Կ. Պոլիս Զինմանի խան վերնա-յարկ քիւ 10:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ուրբաթ օր Երեսօրիսանական ժո- ղով գումարեցաւ ի Ղալաթիս:

Ատենանք բացուեցաւ ժամը 7 1/2 ին ընդ նախագահութեամբ Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր. և որովհետեւ ժո- ղովին երկու ատենապետներն ալ բացակայ էին, առժամանակեայ ա- տենապետ կարգուեցաւ Մեծ. Յա- ռութիւն Էֆէնտի Մէրէճմեդուլի:

Ս. Պատրիարքը խօսք առնելով՝ Ասիոյ սովերոյ Յանձնաժողովին փու- թանքն զործունէութիւնը ծանու- ցանելով, շնորհակալութեան քուէ առաջարկեց, Գիւսանք յանուն ժողո- վոյն շնորհակալութիւն յայտնեց Յանձնաժողովը անդամոյ: Յետոյ ժողովոյն ներքին կանոնադրութեան խմբագրութեան համար Ռուսիոյնէն Էֆէնտի կողմանէ տարուած աշխա- տութեան մասին շնորհակալութեան քուէ առաջարկութեամբ Երեսօրիսա- նաց ոմանց կողմանէ, ժողովը ընդ- հանուր շնորհակալութիւն յայտնեց Ռուսիոյնէն Էֆէնտի: Ռուսիոյնէն Է- ֆէնտի անմիջապէս խօսք առնելով հակիրճ ատենախօսութիւն մ'ըրաւ, և շնորհակալ ըլլալով Ազգային ժո- ղովը քուէին յայտնեց թէ այս շնոր- հակալութեան քուէն Ս. Պատրիարք Հօր և Պալեան վսեմ. Յակոբ պէյի կը պատկանի. առաջինը ներքին կա- նոնադրութիւնը պատրաստել առա- ջարկած ըլլալուն և երկրորդը Գաղ- ղիոյ ազգ. ժողովոյն ներքին կանո- նադրութեան օրինակ մը խրկած ըլ- լալուն համար, որուն հետեւելով Ռուսիոյնէն Էֆ. խմբագրած էր Ա- տենական կանոնադրութիւնը: Յե- աոյ Ռուսիոյնէն Էֆէնտի բեմական հանգամանաց վրայ խօսելով վերջա- ցուց իւր խօսքը ճարտար և կորո- վամիտ պերճախօսներ մաղթելով Ազ- գին:

Ետ այնորիկ ժողովը մայր դիւա- նի պակասած անդամաց ընտրութեա- նը ձեռնարկելով, Ռուսիոյնէն Էֆ. բացարձակ առաւելութեամբ Գ. Ա- տենապետ և Արճաճեան Համբար- ձում Էֆ. համեմատական առաւե- լութեամբ Գ. Ատենադպիր ընտրուե- ցան:

Օրը տարաժամեալ ըլլալով Ատ- ենանք գոցուեցաւ ժամը 10 ին յառա- ջիկայ ուրբաթ վերստին գումարուե- լու որոշմամբ:

Չեմք մոռնար ըսելու թէ երես- օրիսանական ժողովոյ սոյն առուր նիստը պատկառելի դիրք մը ունէր և ատենական բարեկարգութեամբն

ու 50 ի չափ ունկնդրաց լռին ուշա- գրութեամբը մեծ պատիւ կը բերէր ժողովոյն որ իրաւամբ ազգային ժո- ղով կոչուելու արժանի և վայելուչ կերպարանք մը ստացած էր:

— Եթէ մայրաքաղաքիս թաղ- խորհրդոց ոմանց իրենց թաղին ե- կեղեցւոյն և դպրոցին բարեկարգու- թեան մասին ցուցնցած անտարբե- րութիւնը հրատարակել պարտաւոր եմք, կարծեմք թէ ազգաշահ թաղ- խորհրդոց անձնուէր ջանքն ու հո- գատարութիւնն ալ հրատարակելու մեծ պարտաւորութիւն մը ունիմք:

Այս կարգէն է իւսկիւտարի Ս. Կարապետ թաղի պատուարժան թա- ղական խորհուրդը որ իւր եկեղեց- լոյն պայծառութեամբ և մանաւանդ իւր թաղին մանկաւոյն յառաջդի- մութեամբ համար դպրոցին 5000 դուրուշէն աւելի ամսական գումար մը տալէ զատ այս օրերս ալ եկեղեց- լոյ հրկիզեալ կարուածոց շինութեա- նը ձեռնարկելով, ուրախութեամբ սրտի կը տեսնեմք որ յաջողութե 10 ի չափ խանութ կանգնելու, յորոց ոմանց շինութիւնն անմիջապէս ա- ւարտեր և մէկ քանիններուն ալ ա- ւարտելու վրայ է:

Թաղ. խորհուրդը այնպիսի ատեն մը ըրած է այս շինութիւնները, յորում տակաւին հրկիզեալ տունե- րէն և ո՛չ մին շինուած է և այս ու- ընդ բանով չէ կրցած ի դուրս հա- նել, եթէ ո՛չ անդամաց իւրաքան- չիւրն շինութեանց վրայ հսկելով և զանոնք ժամ առաջ աւարտելու հա- մար ամեն ջանք և զոհողութիւն չը խնայելով առանց մեծագումար պար- տուց ներքև ձգելու թաղային սըն- տուկը:

Բաց ասկէ կը հաւատեն մեզ թէ պատուարժան խորհուրդը մտադիր է Պոլսոյ կողմը պանդոկ մ'ալ շինե- լու:

Եէնիմահալլէի թաղեցիներէն ու մանք խնդրեցին մեզմէ ի դիմաց թաղին շնորհակալութիւն յայտնել պատուարժան թաղ. խորհրդոյ և թաղին աւելի մեծամեծ բարիքներ ընելու համար անոր կար և ջորու- թիւն մաղթել:

Կը փախաբիմք որ Եէնիմահալլէի թաղ. խորհրդոյ այս անձնուիրական ջանքը օրինակ ըլլայ մայրաքաղաքիս թաղ. խորհրդոց, որոցմէ շատերը հակառակ իրենց պաշտօնին և կոչ- ման դժբաղդաբար թաղային սնտի վէճերով կղբալին:

— Գոհութեամբ սրտի կը լսեմք թէ փոքր Ասիոյ սովերոյ յանձնաժողովը

ամենայն արագութեամբ գործել սկսեր և մինչև ցայսօր 1200 ոսկի հա- ւաքեր է: Եանձնաժողովոյ անդամ- ներէն Մեծ. Կիւլպէնկեան եղբարք 150, Մ. Մանուկ Էֆ. Մանուկեան 150, Յակոբ Էֆ. Նորատունկեան 100, Բարսեղ Էֆ. Հաւաճեան 100 և Մկրտիչ Էֆ. Եսայեան 100 ոսկի դր- ուեր են:

Եանձնաժողովն ստուգած ըլլալով որ 25000 ի չափ սովերալ ազգային կայ ընդ ամենը, հեռագիր զարկեր է սովերոց հարցնելու համար թէ պա- րէն խրկելն աւելի օգտակար է եթէ դրամ, և թէ սովերալ ազգայինները ո՞ր կողմերը դաղթել սկսեր են: Ս. Պատրիարք Հայրը յանձնաժողովոյ առաջարկութեան համեմատ կարնոյ, Պրուսայի, Ռուսիոյ, Նիկոմիդիոյ և Զմիւռնիոյ առաջնորդաց կրկին գիր դրեր է անմիջապէս հանդաճ- ութիւն մը բանալով արդիւնքը յանձնաժողովոյ խրկելու համար:

Տակաւին չդիտեմք թէ ամենայն Հայոց վեհափառ Հայրապետին ալ այս մասին գիր գրուած է Ս. Պատ- րիարք Հօր կողմանէ: Եթէ դրուած չէ, կարծեմք թէ Ս. Պատրիարք Հօր պարտաւորութիւնն է Ասիոյ սովերոց աղէկտուր վիճակը վեհափառ Հայ- րապետին ալ ծանուցանել և նորա հայրական գթութիւնը խնդրել:

Եանձնաժողովը թո՛ղ բարեհաճի լաւ ուշ դնել մեր առաջարկութեան զոր նախորդ թուով ըրինք. այն է 2000 ոսկի փոխառութիւն մ'ընել և զայն անմիջապէս դաւառները խըր- կել, վստի գի շաքաթուան մը երկա- րութիւնը բաղմաթիւ զոհերու պատ- ճառ կրնայ ըլլալ: Եանձնաժողովը ու- ղորմասէր անձինք են, տարակոյս չունիմք թէ մեր առաջարկութեան օգտակարութիւնը կը ճանչէ ու կը դործադրէ, մէկ կողմէն Ս. Պատրի- արք Հօր ստորագրութեան ներքև փոխառութիւն մ'ընելով, միւս կող- մանէ հաւաքումն անքնդատ շարու- նակելով:

— Վանայ Պողոս վարդապետի դա- աստանը վերջապէս տեսնուիլ սկը- ւած ըլլալով, ըստ որոշման Ազգ. վարչութեան խառն ժողովոյ դատա- կան մանաժողովը նախ Պողոս վար- դապետի անձին վերաբերեալ ամբ- բաստանութեանց քննութեանը ձեռ- նարկեր է:

Լսածնուս նայելով երեք վանեցի ներկայացրեր են մանաժողովոյ, ու- ընք կամեաւորանեն եղբր զՊողոս վարդապետ թէ սա մէկուն հայրը

միւսին եղբայրը ճեծելով մեռու- ցած ըլլայ: Եթէ լսածնիս ստոյգ է, ցաւալի է ըսել որ երեքէն և ո՛չ մին կարող եղեր է այս ամբաստանութիւն- ները օրինաւոր փաստերով հաստա- տել, և զարմանալին այն է որ ա- սոնցմէ մին այնպիսի հակասական պատասխաններ տուեր է, որք լսո- ղին ծիծաղը կը չարժեն:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԱԶԳ. ԿԵՐԻ. ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

Ազգ. Կրօնական ժողովը՝ իւր նախ- ընթաց եօթն նիստերուն մէջէն հե- տեւաները արժան կը դատէ հրա- տարակելու:

1. Ամենայն Հայոց երկոց երանեալ Հայրապետին առ ամեն Սրբազան Պատրիարքն զրկած օրհնութեան և շնորհաւորութեան կոնդակը՝ ժողովն որոշեց որ կարգացուի բնագիրը Մայր եկեղեցւոյ մէջ իւր ժողովըրդ- եան, վեհափառ կաթողիկոսին ան- ուանը տօնին հետեւեալ օրն՝ որ է Կիւրակէ:

2. Տիգրանակերտի Առաջնորդա- կան տեղապահ արժ. Տ. Փիլիպպոս վարդապետը որոշուեցաւ կոչել ի ծայրագոյն աստիճան մեծի վարդա- պետութեան:

3. Մաքրուհի անուն բողոքական կին մը աղերսադրով յայտնած ըլլա- լով թէ կը փախաբի իւր զաւակնե- րովն հանդերձ մտանել ի փարախ Սրբոյ Առաքելական եկեղեցւոյ Հայ- աստանեայց, որոշուեցաւ ղինքն իր զաւակներովն ընդունիլ, և առ այս հարկաւոր եղած Ս. խորհուրդները մատակարարել:

4. Ս. Երուսաղէմի Պատրիարք ա- մենապատիւ Տ. Եսայի Ս. Հօր, Կրօ- նական ժողովոյս շնորհաւորական նա- մակին պատասխանել որոշուեցաւ:

5. Որոշուեցաւ յատուկ չըջարեա- կանաւ հրաւերել զԹաղական խոր- հուրդս և զՀոգաբարձութիւնս դըպ- րոցաց մայրաքաղաքիս՝ որ պան- դուխտ լուսարարներն, ժամակոչ- ներն ու տնտեսներն՝ որ բազում տա- րիներէ հետէ իրենց ընտանիքը երե- սի վրայ թողած մայրաքաղաքիս մէջ կը թափառին, իրենց պաշտօններէն արձակեն և յորդորեն վերադառնալ ի հայրենիս, ի դիւրիս ընտանեաց իւր- եանց: Եւ այս որոշման գործադրու- թեան պաշտօնապէս հսկելը՝ յանձ- նուեցաւ Պատրիարքական ֆոխա- նորդ Հօր:

6. Նոյնպէս որոշուեցաւ գրել առ Աւագերիցուն մայրաքաղաքին՝ որպէս զի իւրաքանչիւր խոստովանահայր պարտաւոր ըլլայ սիրով խրատել և յորդորել իր պանդուխտ խոստովանութեան որդիները՝ որ հինգ տարիէ աւելի մնացած են ի պանդխտութեան, վերադառնալ ի հայրենիս խրանց, ի միմիջարկութիւն այրազուրկ ընտանեաց իւրեանց:

7. Ի լրագիրս և յեկեղեցիս պաշտօնական ղեկուցմամբ՝ արգիլուեցաւ մայրաքաղաքի մէջ քահանայի ձեռնադրութիւնը մինչև ցորոշումն և ցհրատարակութիւն պայմանաց և հանգամանաց ձեռնադրեաց, զոր ժողովն կը պատրաստէ, և պիտի հրատարակէ քիչ ատենէն:

8. Որոշուեցաւ գրել կեդր. Ուսումնական խորհրդոյն՝ որ այսուհետեւ գաւառները ղրկուած՝ կրօնի և և բարոյագիտութեան դաստառք պարտաւոր ինչին նախ յատեան կրօն. ժողովոյ ներկայանալ ի քննութիւն:

9. Որոշուեցաւ կոչել ի ծայրագոյն աստիճան վարդապետութեան զՏէր Պողոս վարդապետ Խօյտամեանց միաբան վանուցն Արմաշու:

10. Որոշուեցաւ գրել վանայ գերաւանքորդին նախ պատժել այն եկեղեցականը՝ որ վանայ Ամենայտ գիւղացի Ամրոյի վրայ կրկնամուսնութեան պակ գրեւ է, և ապա պարտաւորել զԱմրո թողուլ իւր հոմանիւն, և առնուլ դարձեալ իւր օրինաւոր ամուսինը:

11. Պրոտայի գեր. Առաջնորդին գրուեցաւ ընդունիլ ի ծոց Սրբոյ Եկեղեցւոյս զամուսին բողոքական դըրավաճառ Կիրակոսի իր որդւովն, և առ այս կարեւոր խորհուրդներն մատակարարել:

12. Ընդունուեցաւ Գաղատացի Գաթիճանճի Պետրոսի աղերսագիրը, որով ի Հռովմէականութենէ հրաժարելը յայտնելով ի փարախ Առաքելական Հայաստանեայց Սրբոյ Եկեղեցւոյս մտնել կը փափաքէր հանդերձ ընտանեօքն, և Բերայի արժ. Գարոդին գրուեցաւ քահանայ մը յատկացնել յիշեալ ընտանեաց:

13. Որոշուեցաւ գրել արժ. Պողոս վարդապետ Նաթանեանի որ իր պաշտօնը շարունակէ ի Բաբերդ մինչև ցհասանել նորընտիր Առաջնորդին գեր. Գրիգոր եպիսկոպոսի, որուն ըստ իւր խնդրանաց թոյլտուութիւն եղաւ ձմեռը հոս անցնել և ի գարնան մեկնիլ:

14. Արժ. Տ. Պողոս վարդապետ Խօյտամեան քարոզիչ կարգեցաւ Ս. Յովհաննէս Եկեղեցւոյն Կէտիկ-Փաշայի, և դաստառու կրօնի և բարոյագիտութեան ի Լուսաւորչեան վարժարանին:

15. Երաժշտական յանձնախմբին գիտողութիւնքն ու հարցումներն ի մասին համբաւոյն թէ Եարականը ձայնադրութեան արուեստի համաձայն իշմիածնի մէջ պիտի տպագրուի, ուշադրութեան առնուելով՝ որոշուեցաւ գրել առ Վեհափառ Հայրապետն ամենայն Հայոց, խնդրելով որ բարեհաճի ի նկատողութիւն առնուլ առաջարկեալ դիտողութիւնքը:

16. Եւս-Նուպար վարժարանի իւր նամակալութեան կողմէն եղած առաջարկութիւնը թէ՛ վարժարանին ժառանգաւոր աշակերտաց ընտրու-

թիւնը կրօն. ժողովն ստանձնէ՝ ընդունուեցաւ:

17. Գանտիլիի թաղական խորհուրդը խոր լուծիւն պահած ըլլալով՝ կրկին հրաւիրագրեւորն դէմ որ զըրկուեցան իրեն՝ ներկայանալ յատեան կրօնական ժողովոյն ի մասին Տիգրանայի Տ. Յովհաննէս քահանայի, զոր պաշտօնապէս ամբաստանած էին գողութեան յանցանք, որոշուեցաւ լրագրաց միջոցաւ յիշեալ արժ. քահանային կատկածանաց զոճ մ'եղած լինելը հրատարակել, և առ ի միմիջարկութիւն յիշեալ քահանայն զըրկուեցաւ ի Ս. Աստուածածին եկեղեցին Էյուպի, որպէս զի անդ պաշտօն վարէ:

18. Պողոս ժողովրդեան ոմանց քահանայական նուէրի հատուցման մասին ըրած զանցառութիւնն ի նկատողութիւն առնուելով՝ որոշուեցաւ յորդորանաց կոնգակ գրել առ ամենայն եկեղեցիս մայրաքաղաքիս:

19. Շրջաբերականներու զեղեցանառ ամենայն Առաջնորդս վիճակաց և վանահարց, և հրաւիրուեցան անպարտաւորութեան իւրեւր լուծել արգիլել և պակ չընել տալ արւելն որ 20 կամ գոնէ 19 տարւոյ հասակը չէ լրացուցած, և աղկան՝ որ 16 կամ գոնէ 15 տարւոյ չէ լրացուցած:

20. Որոշուեցաւ գրել առ կրօն. ժողովն Աֆիօն-Գարահիտարի առ ի ծանուցանել թէ ժողովը՝ կրօնի և բարոյագիտութեան դաստառու կարգած է Շիշմանեան գիշերօթիկ վարժարանին զՏոնէլեան Տ. Խաչատուր բընիկ քահանային, ըստ խնդրոյ նոյն վարժարանի սնորհէն Շիշմանեան Էֆէնտիկ:

21. Ժողովոյս անդամներէն արժ. Տ. Գրիգոր Արամեան քահանային յանձնուեցաւ հանգանակութիւն մը բանալ ի նկատու կառուցման պահարանի և պատրաստութեան եկեղեցական զգեստուց Պանտրոմայի եկեղեցւոյն ի միմիջարկութիւն հրկիզեալ ժողովրդեան տեղւոյն:

22. Մկրտելի երախայից անուանց ցուցակ մը պատրաստուելով՝ որոշուեցաւ տպագրել և յատուկ շրջաբերականներով յուղարկել առ քարոզիչս և առագերիցուն մայրաքաղաքիս և առ համբոյն առաջնորդս և գերաւանքորդս և տեղապահս վիճակաց, պատուէր տալով որ միւրտարանին քով կախուի այն պաշտօնական ցուցակը, և անկէ դուրս ո՛ր և է անուն չընդունուի և չը դուրս բնաւ երախայից վրայ ի ժամ միւրտութեան:

23. Զմիւռնիոյ կրօն. ժողովոյն գըրուեցաւ որ իր պաշտօնը շարունակէ ըստ սովորութեան մինչև ցընորութիւն իր յաջորդին:

24. Ս. Երուսաղեմի Պատրիարք ամեն. Սրբազանէն գրով խնդրուեցաւ որ Ս. աթոռոյն իրաւասութեան ներքեւ գտնուած Կիպրոս կղզւոյ Հայոց եկեղեցւոյն համար բարեհաճի հոն ղրկուելիք քահանայն հոգեւոր մատակարար կարգել և վաւերացուցիչ կոնգակը չնորհել:

25. Բաբերդի Առաջնորդ տեղապահին յանձնուեցաւ ընդունել որ եկեղեցւոյ վրայ որ ձեռնադրեալ է, զբնիկ նորընծայ քահանայն Տ. Յովհաննէս Տ. Յովհաննէսեանց:

26. Երաժշտ Արիստակէս Էֆէնտիկ

մէկ խնդրագիրը և ձայնագրութեան վրայ ըրած սրբագրութեան փորձը՝ ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին ուշադրութեանը յանձնուեցաւ:

27. Մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց առագերեցներն հրաւիրուեցան ի ժողով, և քահանայական դասուն բարեկարգութեան հսկառակ տեղի ունեցած զեղծումներու և խանգարմանց վրայ իրենց ուշադրութիւնը հրաւիրելով, յանձնուեցաւ որ ժողով կազմեն և շարաթն անդամ մը կանոնաւոր նիստ ընեն Մայր-Եկեղեցին, գիւտն մը կազմեն նախ նոյն օրը, և ապա աթոռակալ քահանայներն ևս հրաւիրելով խորհին միաբան ամենայն հնարից վրայ զոր պէտք է ձեռք առնուլ առ ի հաստատութիւն բարեկարգութեան ի դաս քահանայից ըստ կանոնաց եկեղեցւոյ Սրբոյ:

28. Գումոց վանուց վանահայրութիւնը յանձնուեցաւ արժ. Տ. Կարապետ վարդապետ Աբրահամեանի և յորդոր կարգացուեցաւ իր պարտաւորութեանց վրայ հսկել անթերի:

18 հոկտ. 1874 ԿՆԻՔ
Թատրոն դաւաճական թերթը Տպագրական տեսութեան կողմանէ երէկուինէ սկսեալ երկու ամսուան համար դադարեցաւ:

— Նոյնպէս Արիստակէսը որ ժամանակէ մը ի վեր Աղդ. վարչութեան ժողովոց գէմանկայել լեզուաւ յօդուածներ կը հրատարակէր, իսկապա ջնջուեցաւ:

Եթէ ստուգիւ Աղդ. Պատրիարքարանը Ասիա խափանման համար գիր գրած է Բ. Դուռը, կը ցաւիմը բեւել որ Աղդ. Պատրիարքարանը լրագրական ազատութեան բարեկամ չէ, այլ թշնամի է:

— Այսօր Գաղ. ժողովը Ղալաթիս նիստ ունի:

ՀՐԱԽԻՐ

ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍԺՈՒՄԱՆՍ

Աղգային ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ ուրբաթ 25 հոկտեմբեր ի Ղալաթիս:

Ատեանը պիտի բացուի ճիշդ ժամ 6 ին և դոցուի 10 ին:

Կը հրաւիրեմ երեսփոխան Էֆէնտիկները՝ որ փութան կատարել ազգասիրական պարտականութիւնն:

19 Հոկտ. 1874 Պատ. Կ. Պօլսոյ

Ներքէն Արեւելահայոց

Օրէնք

1. Ընդունուելութիւն նախընթաց նիստի ատենագրութեան

2. Վաւերացում նորընտիր երեսփոխանաց

3. Կազմութիւն նախաքննիչ գիււանաց

4. Ամբողջացում Գաղ. ժողովոյ Ատենագր. պիւր Պ. Պ. Փօփօզեան

... Խմբագիր Հայրենիք պատուական լրագրոյ:

Բարեհաճեցէ՛ք հետեւեալը Ձեր մտաւայ թերթերէն մէկուն մէջ հրատարակել:

Արժանապատիւ Տ. Խորէն քահանայ ֆէհիվանեան:

Ձեր առ Աղդ. կրօն. պատկառելի ժողովն ուղղած հարցմանց պատասխանը կարդացինք Հայրենիք լրագրոյ 221 թուոյն մէջ:

Ուրախ ենք որ կրօն. ժողովը Ձեր հարցմանց կարեւորութիւնը ճանաչելով հաճեր է զՁեր սրբութիւն իւր ատենանը հրաւիրելով պատասխանել սակայն ներեցէ՛ք ինձ Տէր Հայր, որ գիտեմ թէ կրօն. ժողովոյն տուած պատասխանները գեւա ևս բացատրութեան կարօտ ինչ ինչ կէտեր ունին ինչպէս են:

Ձեր առաջին հարցման տրուած պատասխանը գոհացուցիչ չէ, վստն զի յայտնի չէ՝ թէ սրճարանը նստող եկեղեցականը միանգամ միայն իւր վշտահարութեան համար է՝ թէ շատ անգամ. նոյնպէս յայտնի չէ թէ կրօն. ժողովոյ շրջաբերականէն առաջ թէ ետքը նստած է. յայտնի չէ նաև թէ կրօն. ժողովը իւր շրջաբերականին մէջ վշտահարութեան, տկարութեան և այլ այս օրինակ բացառութիւններ գրած է թէ չէ. եթէ այս բացառութիւնները կան, ի հարկէ սրճարան նստող եկեղեցականը կարգարանոյ՝ եթէ ապացուցանէ ի քննութեան վշտահարութեան համար սրճարան նստած ըլլալը (ձգենք որ վշտահարութիւնը սրճարան նստող եկեղեցական մը չկրնայ արդարացընել), իսկ եթէ չկան, ինչպէս ստուգեցինք, այսօրինակ բացառութիւնք, պէտք է պատժուի նոյն եկեղեցականը, որպէս զի կրօն. ժողովը չէ թէ ցոյցի համար տնօրինութիւններ ըրած համարուի, այլ իբրեւ արդարաւոր և եկեղեցականաց բարեկարգիչ ատեան մը՝ որոյ համար կոչուած է յայն պաշտօն:

Տ. Հայր, չկրցայ բնաւ հասկնալ Ձեր երկրորդ հարցման պատասխանը՝ թէ ինչքան է կրօն. ժողովը առ խոհմութեան արման չէ գտնած նոյն շրջաբերականը՝ տոտորութիւնը, վստն զի կրօն ժողովը ասկից առաջ ըրած մէկ յայտարարութեամբ ծանուցած էր թէ յանցաւոր եկեղեցականին յանցանքն ու պատիժը պիտի հրատարակէ ի գիտութիւն. արդ՝ կրօն. ժողովը նոյն իսկ չըջաբերականին համար ըրած խոհմութեամբ և պատժեալ եկեղեցականաց յանցանքն ու պատիժը հրատարակելու համար ըրած անհեռատես որոշմամբ բը հակասութեան մէջ գտնուած է. չգիտեմ ո՞րն անխոհմութիւն է, ի զգուշութիւն առ քահանայս զիլը՝ ուսած շրջաբերականը հրատարակելով թէ պատժեալ եկեղեցականի մը յանցանքն ու պատժը հրապարակելը, որ գայթակղեցուցիչ միանդամայն և կրօն. ժողովոյ հրատարակած ԱՌԱՓԵԼԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ(1) հակառակ է գիտովին:

Տ. Հայր, գալով Ձեր երրորդ հարցման կըսեմ թէ ստոյգ է որ՝ կրօն. ժողովը չկրնար ընդունիլ թէ Սուրբ Պատարագը այս ինչ կամ այն ինչ դպրոցին ինպստտ կրնայ մատուցուիլ, նոյնպէս ստոյգ կըլլար ըսել թէ նոյն բառով ծանուցում տուող աշխարհականին վրայ կը ծանրանայ անոր պատասխանատուութիւնը, եթէ նոյն ծանուցումը Մատիս մէջ երեւցածին պէս Գեղ. պատգմաւոր Էֆէնտիկ կամ Կրօն. Ժողովը ուղղորդ կամ ուղղել տար նոյն իսկ հրատարակչին և որովհետեւ ոչ այս և ոչ այն է նոյն բառը չեն մերժած կամ մերժել տուած, և կրօն. ժողովը Ձեր ըրած հարցումէն ստիպեալ նոյն բառին

(1) Ասոր վրայ ուրիշ յօդուածով մը պիտի խօսինք:

բնաւ անընդունելի ըլլալը յայտարարած և Գեր. Ատենապետն ալ յանձն առած է անոր անտեղութիւնը ծանուցանել առ որ անկ է, հետեւապէս անվերջ եղբակցութեամբ աւանդական կամօք պատասխանատու կը մնան այսօր թէ կրօն, ժողովը և թէ մանաւանդ գեր. պատարագիչ սրբազանը:

Շնորհակալ ենք Ձեզմէ, Տ. Հայր, որ մեր մտաց դայթակղութիւնը փարատելու առիթ հանդիսացայք, այլ սակայն կուզենք նաև մեր սոյն դիտողութեանց մասին Ձեր համազուն իմանալ. ուստի կը խնդրեմք հաճեցէք պատասխանել և այսմասին ևս դռհանել զմեզ:

18 հոկտ. 1874
Ի Կ. Պօլիս Բաշաօ

... Խմբագիր Կարակէօզեան Մեծապատիւ Կարակէօզեան Եփէնտի մահուան առթիւ Ձեր լրագրոյն մէջ գրուած սրտաշարժ տողերը կարգացի և արտասուեցի. սակայն արդարութեան պարտք մը կատարելու համար Ձեր մէկ սխալը զոր անգիտութեամբ գործած էք անշուշտ, կը փութամ ուղղել:

Հանգուցեալը աղքատիկ ծնողաց զաւակ է կոչած էիք. սխալ է այդ. Ընդհակառակն Գարակէօզեան եղբարց հայրը Յովհաննէս Գարակէօզեանն ո՛չ միայն աղքատ էր, այլ և իւր ժամանակին դատուած արհեստաւորաց էն հարուստը և իր դիրքով էն նշանաւորն եղած էր. ուստի ի միամտութիւն և յուզողութիւն զայս հրատարակելիդ կը խնդրեմք 20 հոկտ. 1874 իսկիւնտար

Ռաֆէ Թ. Չիքիլիսեան

23 Օգոստ. 1874 ի թմարացի ... Խմբագիր

Փոքն լրագրոյ 903 թուոյն միջոցաւ «Թմարացի ոմն» տոտրագրուած թեմաք յօդուած մը կարգացինք, որով կը զրպարտէր անարգ ցածութեամբ մը Ս. Գեորգի վանուց վանահայրը, ուստի կը պարտաւորեմք այն պաշտելի իրաւունքն ու ճշմարտութիւնը այդպիսի ստուգեան ալիքներով մէջ ընկղմող ստախոսին պատասխանել, ու իր անիրաւութեան և զըրպարտութեան շղթաները խորտակել:

Երանութիւն պիտի տրուէր այդ ծրպանեալ զրպարտիչին, եթէ փոխանակ «Թմարացի ոմն» տոտրագրութիւն զնեւը, իր երեսի քօղը փար առնելով բացարձակ հըրապարակ ելար, վասն զի իւր խայտառակութիւնը քաջ գիտնալուն ինքզինք խորեւրը կընկղմէ:

Թմարացի գեր. Արքայապետ Եպիսկոպոսի հակողութեան ներքեւ չի յանձնուած սահմանադրապէս կազմուած թաղ. խորհուրդը փոխան յառաջանալու ի շնորհս նորին սրբաշնորհեան ցրուեցաւ, մէկ քանի մասնաւոր անձանց զաղտնի տոտրագրութեամբ պատրիարքարանէ առաջնորդ խնդրած ըլլալուն համար. և քանի մի տարի պաշտօն վարած միջոցին, որ այսպիսի արթնուն ու ընտիր հովուի մը հակողութեան կը յանձնուի, տարիներով ցրուեալ թաղ. խորհրդոյ վերահաստատութեանը մասին օր մը առաջարկութիւն մ'ըրաւ արդեօք, քաւ լիցի, եթէ ըրած ըլլար, ո՞չ ապաքէն տեսնուած և որոշուած խնդրոց արձանագրութիւնը պիտի վկայէին, և թէ եղաւ օր մը, որ զաղոցին դռնէն ներս մտնելով աշակերտաց ուսման ընթացից վրայ նկատողութիւն և կամ քննութիւն մ'ըներ, և օր մ'եղաւ արդեօք, որ Թմարացի որ և իցէ ներքին ու արտաքին իրաւանց վրայ պաշտպան կոնգրեսով հոգար և խընամեր, բնաւ երբէք, այլ վեց ամիս մի անգամ Թմարացի ոմն կը կոխէր և այն ալ իւր շահուն համար, թէ նկատապէս և

թէ բարոյապէս, ինչ բարեք կը յուսացուի Ուստի Պօլսոսեան մեր հայրենակիցք, իրենց շնամարտութեամբ Թմարացի գեր. Արքայապետ Եպիսկոպոսի հակողութեան անհաշու վնասները վանեցի արժանապատիւ Յակոբոս վարդապետը վանահայրութեան պաշտօնով նորա տեղ յաջորդել տուին, և բոլոր հասարակութիւն նորին ազնիւ բնաւորութեան և ազգասիրութեան զոհ ըլլալուն առթիւ Ե-4 անձինք որոնք համախոհ էին գեր. Արքայապետ Եպիսկոպոսի, և Ս. Գեորգի վանք որ ժամանակէ մ'ի վեր իւր նախկին թեմաքէն անհոգութեամբ մերկացած է, Թմարացի անքաւակաւութիւնը և մանաւանդ հոգի աղայի մը իբր կալուածք բաղմամբ տոկոսաւոր առնելէ քէն չի գերեզմանը գոգարութիւնը ցոյց տալով, յիշեալ արժ. Յակոբոս վարդապետ ստիպուեցաւ կամովին հրաժարելով հայրենիք երթալ:

Ի վերջոյ երբ համախոհ դարձեալ իրենց ուշադրութիւն անոր վրայ դարձուցած կը խորհէին, յանկարծ կրկին, Պօլսոսեան հայրենակցաց խնդրանքը վանեցի արժ. Ստեփանոս վարդապետը պատրիարքարանէ վանահայր դրուեցաւ Ս. Գեորգի վանուց պաշտօնական կերպիւ և ոչ ինքնակոչ ու ինքն ընտիր. և դժբաղդարար նորա կոնդակ Ս. Պատրիարքի փոփոխութեանց ու յուզմանց միջոցին պատահելով երկարեցաւ ալ նէ կոնդակի ելլելն ու վանահայրութեան պաշտօններ շարունակէք ըսելն վանական վարչութեանէն եկած պաշտօնական հրամանագիրն ու պատարագարանի արձանագրութիւնը արդէն կը վկայեն, և հիմա ալ չենք յիշեր սոյն նորահնար մեքենայութիւնը որու կողմէն գործուիլը, որ Թմարացի նորին գերապատուութեան հակողութեան ներքեւ ձեռքու համար, քանի օր առաջ պատրիարքարանէ առ մեզ հրամանագիր բերել տրուեցաւ, ի վերայ այս թեմական ժողովրդոց (չենք ուզեր) հանրագիրը թաղ. ժողովոյ տեղեկագրով հանդերձ քանի մի օր առաջ պատրիարքարան դրուեցաւ:

Խմբագիր, այդ իմաստակ ճշմարտախօսը զրպարտելով ինչպէս կուրսայ աւանակաւորութիւն ճշմարտութիւնը, թէ ուսման տաճարը խանգարելով Ս. վարդապետ դաստառը խախտելին հանել տուաւ. ցնորհալը չի գիտէր խախտող պատուելիին իւր ունեցած անձնական գործոց առթիւ երկիցս ստիպողական հրաժարական տալը թաղ. խորհրդոյ, և նոյն ժողովոյ մէջ Ս. վարդապետ հրաժարականը չընդունելու համար կը համոզէ զխաչատուր և թաղ. խորհուրդ թէ, պէտք է նախ դաստառ մը բերել և ապա ասոր հըրաժեշտ ընդունել, այս ճշմարտութիւնն ալ խախտող պատուելի կը ձգենք որ պատասխանէ եթէ կը սիրէ ճշմարտութիւնը:

Եթէ վարդապետը ուսումնաստեաց ըլլար ինչպէս կրնար ճննութեան աստեւ ճառ մը խօսիլ որ այսօր բոլոր Թմարացիքս կը վկայենք թէ բարոյական և թէ աղքատի դաստիարակութեամբ զօրանալ կը քաջարեք բոլոր ժողովուրդը, և ուսման տաճարը կը յովարանէ ըսելով թէ, քրիստոնէութեան պարծանքը ու հայրութեան փառքը վարժարանի յառաջադիմութեան կախեալ է ևն:

Գալով յորովայնէ ընտրեալ ստախոսին շատես աչացը առարկային՝ Ս. վարդապետ իր վարուց ու բարուց և ինչ որ վկայուէն է վարդապետութեան ընթացից նոյնը կը կրէ, և աղքի շնորհիւ պարեգօտի և վերաբերու ալ ունի, սակայն բիւր վայր որ դեռ աղքի քեղի պէս հայրենաստեաց վասակներ ունի:

Հուսկ ապա բոլոր Թմարացիքս ինչ որ տեսանք ու լսեցինք նոյնը ստուգելով կը վկայենք Ստեփանոս վարդապետի մաքուր ընթացից համար, ուրեմն բարեյօժարեցէք ի սէր արդարութեան և ճշմարտութեան սոյն մեր արգարութեան տեղեկագիրը ձեր ազգօրուտ լրագրոյն միջոցաւ իւր ածել ի խրատ և յուզողութիւն ցնորհեալ և երազատեալ Թմարացիքս ուրուք անձին:

Վայելուչ չեմք տեսնար խաւարաշրջիկ և Թմարացի ոմն անանուն կրողին հետ առ այժմ դատի մտնալ, և երբ բարոյականի տէր ոմն իր անուն յայտնէ նոյն ա-

տեն պարտ անձին կը համարեմք հրաւերել զինքն արդարութեան ասպարէզ:

Թաղ. խորհուրդ Թմարացի Փոխ. ատենապ. Ս. Պօլոս Եփէնտի և Ատենապետ Մկրտիչ Ղազանճեան Ս. Խաչիկ Ոսկիտէիսեան. Ս. Բարսեղ Խաչեան. Ս. Ղազար Ալթունեան. Փիլիպպոս Խեթինէսեան. Ս. Յարութիւն Հայկաթեան. Ս. Խաչատուր Հայկաթեան. Ս. Ալեքսան Խեթինէսեան

ԱԶԳԱՅԻՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Կը լսեմք թէ Գ. Եփէնտի Լիմանճեան, Սրբազան Պատրիարքի անուն տօնախմբութեան օրը իր բարեմաղթութիւններն և յարգանքը մատուցանելու ներկայանալուն առթիւ, Աղքային փոխառութեան մը մէկ նոր յատակագիծը ներկայացուցեր է Ն. Սրբազնութեան, և նա ալ սիրով խոստացեր է զայն Քաղաքական ժողովոյ մատուցանել և իր կողմանէ ալ քաջակերական խոստումներ ըրեր է Լիմանճեան Եփ. ի:

Նաև և կիմանաւ թէ Մեծ. Արդունեան Ստեփան Եփէնտի ալ, Լիմանճեան Եփ. ի յիշեալ յատակագիծին հաւանած ըլլալով, խոստացեր է պէտք եղած ջանքը ի դործ դրնել և իւր Մեծ. Պաշտօնակիցներն ալ համալրել անոր գործադրութեանը աշխատելու համար:

Յիշեալ յատակագիծին մանրամասնութիւններն չենք դիտեր, բայց սա չափը կրցած ենք իմանալ, որ դարձեալ Լիմանճեան Եփ. ի գրեթէ տարի ու կէս առաջ նոյն իսկ մեր լրագրի միջոցաւ առաջարկած փոխառութեան յատակագիծէն աւելի դիւրագործադրելի ըլլալէն զատ, վիճակահանութիւնն ալ աւելի շահաւոր պիտի ըլլայ. նա մանաւանդ թէ Պատրիարքարանի անտուկին և թէ Եփէնտի-Գուլէի հիւանդանոցին հարկը հաշտարական զրուչէն աւելի գումար մը հայթայթելէ զատ, տասն և մէկ տարուան կարծ միջոցի մը մէջ զԱղքն հարկը հաղար գաղղիական ոսկւոյ այսինքն երկու միլիոն ֆրանս գի. գումարի մ'ալ տէր պիտի ընէ:

Օրէնք

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ուրբաթ օր վեհ. Սուլդանը Մալթէի կայսերական Կեդք երթալով, Եփէնտի հոն ըրաւ և գիշերը Ձերտղանի պալատէն անցնելով Տոլմա պաղէյի պալատը վերադարձաւ:

— Օլտէմպուրկի գահաժառանգ դուքը հետն ունենալով զնրապետ Լուիսէ մ'պէյ հինդալթի Օրթուքուլէ զօրանոցն աչքէ անցնելէ վերջը թնթաթարան և նաւարանի ամէն կողմերն ալ պալատեր և շատ գոհ եղեր է:

— Կը լսեմք թէ իսկիւնտարի հանրակառքերուն մէջ այսուհետեւ ալ և այլ ծանուցումներ պիտի կախուին ի տես հասարակութեան:

— Լոնտոնի Յոյն վաճառականներէն Անթուան Բալի անուն մէկը Աթէնքի երաժշտական բնկերութեան 20,000 ոսկի նուիրեր է: Այս գումարը Բալիի մէկ հատիկ աղջկան օժիտն եղեր է, որ Լոնտոնի Հիլլենական դեպարտմենտ հետ ամուսնացած և սակայն քանի մը շաբաթ վերջը մեռած էր:

— Երկու հոգի Ոստոխթոյն Գ-

բաժն-Մարտ երթալու ճամբուն վրայ աւազակաց հանդիպելով սպաննուեր են:

— Անգլիանուպօսոյ մէջ ուր երկար ատենէ ի վեր երաշտութիւն տիրած էր, յորդառատ անձրև տեղացեր է ամբողջ 10 օր:

— Աւստրո-Հունգարիոյ դեսպան վսեմ Ջիշի կոմսը ուրբաթ երեկոյ փառաւոր կոչուեց մը տուաւ, ուր դտնուեր են իր հանաց կարգադրութեան պաշտօնով մայրաքաղաքս դտնուող Սէյէնի կոմսը, Չրաքի կոմսը և թարգմանեան Արժ. Անտօն վարդապետը:

— Վսեմ. Արքայապետ փաշա իւր բոլոր ուղեկիցներով այս շաբաթ երեկոյ ողջ առողջ մայրաքաղաքս հասաւ, և հետեւեալ օրն կայսերական պալատը գնաց վեհ. Սուլթանին ներկայանալու:

Այս օրերս Լոնտոնի մէջ կանանց համար բժշկութեան դպրոց մը պիտի բացուի, ուր պիտի ուսուցուին վիրաբուժութիւն, տարրաբուժութիւն, բուսաբանութիւն և կենդանաբանութիւն: Լոնտոնի էն երեւելի բժիշկները այս դպրոցին մէջ դաստիարակելու պիտի ընեն, և բազմաթիւ ուսանողուհիներ անուննին արձանագրել տուեր են: Դպրոցին ընդարձակ պարտէզին մէջ անդամահատութեան համար մասնաւոր տեղ մ'ալ շինուեր է:

— Քանի մը տարի առաջ վիէննայի մեծ ծեր կին մը մեռնելով, բոլոր հարստութիւնը կատուներուն կը ձգէ: Այս կինը կտակաւ կը բացատրէ թէ իր մեռնելէն վերջը կատուններն ինչպէս կեանք պիտի անցընեն: Վիէննայէն ընտանիք մը սահմանուած էր կնոյ կատուններուն խընամակալ ըլլալու համար: Ժառանգութիւնը խնայողութեան անտուկը դրուեցաւ: Ստալին շահը բաժնուեցաւ, կէսը կատուններուն ապրուստին համար, մէկ քառորդը խնամակալուհիին, և միւս քառորդը կատուններուն վրայ հսկելու պաշտօն ունեցող ուրիշ ընտանիքի մը համար: Կատունները ընդ ամէնը 12 հատ էին, վեցը արու և վեցը էգ, որոց երկուքը զուգաւորեցան: Սակայն կտակին մէջ յաւելուած մը կար որ զուգաւորութիւնը արգիւիւ կը պատուիրէր: Եթէ կատուններուն վեց ընտանիքը և իրեց սերունդները մեռնէին, խնամակալը և հսկողը ամբողջ հարստութեան տէր պիտի ըլլային: Բայց կտակին մէկ յօդուածն այս մասին կը պատուիրէր որ եթէ կատունները խնամակալին կամ հսկողին ձեռքով սպանուին, ասոնք ժառանգութեան զրկուելով, ամբողջ հարստութիւնը Մէտլենի աղքատաց պիտի տրուի:

Արդ կատունները բացի արուէ մը մեռած ըլլալով, երբ խնամակալ և հսկող ընտանիքները կը պատրաստուէին կնոյ հարստութիւնը ժառանգելու, և ահա Մէտլենի հասարակութիւնը դատ կը բանայ անոնց դէմ, առարկելով թէ կատունները անոնց ձեռքով սպաննուած են, հետեւաբար ասոնք ըստ կտակագրին դաշանց ժառանգութեան զրկուած են:

Այս հետաքրքրական գաղաղ կը

տեսնուի այժմ վիճենայի մէջ. տեսնենք ի՞նչ վախճան պիտի ունենայ:

— Անգղիոյ մէջ միւր շատ սուղ ըլլալով, անգղիական ընկերութիւն մը այս օրերս նոր միջոց մը մտածել է: Տեսնելով որ հարաւային Ամերիկայի մէջ միւր շատ առատ է, խորհել է ի սկզբան Ամերիկայէն չոր միս բերել տալ, և հասարակութեան ծախել: Բայց տեսնելով որ չոր և պահուած միսը թարմ մնին չափ արժէք չունի, և հասարակութիւնը չափորժիր, սկսել է շոգենաւերով կով բերել տալ, այնպէս որ հասարակութիւնը ուզած ատեն թարմ միս կարենայ գտնել ամեն գնով:

Անգլիա տարի ալ այնպիսի փորձ մ'եղաւ Անգղիոյ մէջ և Նիւ-Եօրքէն մինչև Լիվըրքու կով փոխադրելու եղանակայն չը յաջողեցան: տեսնենք այս անգամ պիտի կարենա՞ն յաջողի:

— Գաղղիական և անգղիական ընկերութիւն մը 1865էն ի վեր կաշխատի Գաղղիան Անգղիոյ հետ միացնելու համար Մանչէր ծովուն մէջէն ներքնածովեան երկաթուղոյ ճամբայ մը բանալու, Մինչև ցայսօր 780,000 ֆրանք ծախք ըրած է ոչոյն ձեռնարկութեան համար և թէև Գաղղիոյ կառավարութեան օգնականութիւնն ալ խնդրած է, սակայն վերջին պատերազմը վրայ հասնելով բանակցութիւնը ընդհատուի:

Կըսուի թէ այս ձեռնարկութեան մէջ յաջողելու համար առ նուազն 120 միլիոն պէտք է:

— Չինաստանի կանանց վրայ հետեւեալ հետաքրքրական տեղեկութիւնները կը կարդանք եւրոպական լրագրաց մէջ:

Չինաստանի մէջ կանայք այնպէս կընկատուին ինչպէս են գրաստները: Կը կարծեն թէ կիները անդադար աշխատելու համար միայն ծնած են առանց դրօսանքի և առանց յուսոյ: Ընդհանրապէս քիչ կը քնանան և անօթութեանն ու ջրտէն կը ներդուին: Գիւղացի կանայք հացերնին իրենք կը ճարեն և ուտեստը սուղ ըլլալով իրենց բազմաթիւ զաւակները խնամելու համար շատ ներդուծիւն կկրեն, որովհետեւ ամուսինին ամեն օր դիմում են: Կանայք ուրիշ դրօսանք մը չունին, բայց միայն ծխախոզ մը զոր հանգստեան ատեն կը ծխեն:

Չինաստանի մէջ աղքատութիւնը շատ է: Բայց կատարեալ չքաւորութիւն չկայ: Չինաստանի մէջ անօթութեւն ներդուծները աւելի քիչ են քան Անգղիոյ մէջ և Չինացի գործաւորին կնոջ վիճակը ապրելու կողմանէ եւրոպիոյ գործաւորին կնոջ վիճակէն շատ բաւ է: Չինացի կանայք քիչ անգամ ծեծ կուտեն իրենց ամուսինէն, թէև ամուսինը պղտիկ յանցանքի մը համար իրենց կիները ծեծելու, սպաննելու և եթէ հարկ ըլլայ, գիշատելու կատարեալ ազատութիւն ունին: Հարուստ կիները աղքատներէն աւելի օտարականաց գթութեան առարկայ են: ասոնք անգղայ, անհոգի մեքենայներ են որոնք բան մը չեն դիտել և չեն ուզել սորվիլ, տունէն դուրս չեն ելնել և բարեկամի երես երեք չեն տեսներ: Աղիւտը կարգաւ խիստ քիչ գիտեն: սոյնինքն առ առաւելն 100 բառ, սակայն ձեռագործի մէջ շատ ճարտար են: Իշխանաց և երես

ւելիներու տիկիները իրարու այցելութիւն կընեն և տօնի օրերը երեսուն մը վրայ քող մը կը ձգեն:

Չինացի կնիկն մը համար ամենէն զուարճարկ ժամանակը այն է, երբ տան մը մէջ ազգականները ամուսնոյն շուրջը ժողովուած հողք և փէ փէ շէնքեր պատմութիւնը կը կարդան:

— Գիւլման անուն Գերմանացին որ անցեալները Պիզմարքը սպաննելու համար դաւադրութեան փորձ մը ըրած էր, դատական ատենին առջեւ քննուելով յանցաւոր վճռուելու և 14 տարուան շրջապահապ աշխատութեան դատապարտուելէ վերջը 10 տարի ալ քաղաքային ամէն իրաւունքներէ զրկուելու վճիռ ոտացել է:

— Եւրոպայի մէջ ծանուցման համար 40,500,000 ֆրանք ծախք կըլլայ, որոյ էն մեծ բաժինը Հեթուլը կը իր կառու, դրծէ 10 միլիոն, և սակայն այս դուստրը Լոնտոնի թոյլէ տրուած էն քիչ է: Ծայրահեղ լրագիրը 9 միլիոն, և Նիւ-Եօրքէ Թոյլը 7 միլիոն: Չկայ լրագիր մը որ 500,000 ֆրանքէն պակաս առնէ:

Շարաթովթիւնը 2,500,000 ֆրանք կընդունին:

Միւս անուն մէկը տարին 1,500,000 ֆրանք ծանուցման ստակ կուտայ: Պոլէ անունով մէկը 1,115,000 ֆրանք: Ռոպէ մէկ միլիոն: Արթուր 875,000 ֆրանք:

Իսկ անուանի Պոլէ 2 միլիոնէն աւելի:

Ընդհանրապէս հարուստ ծանուցում անձերն անոնք են որոնք ծանուցման համար աւելի ստակ կուտան:

Միայն Նիւ-Եօրքի մէջ պատերու և շոգենաւերու վրայ կախուած ծանուցումներու համար 25 միլիոնէն աւելի ստակ ծախք կըլլայ:

— Գաղղիոյ կառավարութեան նախկին նախագահ Պ. Թիէր հոկտ. 11ին (ըստ Եւրոպացոց) Հռոմ հասնելով, ժողովրդեան կողմանէ սիրալիր ընդունելութիւն մը վայելել է:

— Ռուսիոյ կառավարութիւնը իւր զինուորական զօրութեան նոր ոյժ տալու համար, քանի մը բարեկարգութիւններ ըրել է, որոց մէջ նշանաւոր են հետեւեալները:

Պատերազմի ատեն 199 վաշտ պիտի ունենայ 5771 պաշտօնակալէ և 217,307 մարդէ բաղկացեալ:

Պահակաւ բանակ մ'ալ պիտի ունենայ 164 վաշտէ բաղկացեալ, որոց մէջ պիտի գտնուին ընդ ամենը 3772 պաշտօնակալ և 179,272 զինուոր:

Կ Ի Լ Ի Կ Ի Ա

ՀԱՆՐԱՊԵՏ ԿԻՍՍԱՄՍԵԱՅ

Առողջական և Ուսումնական. խմբագրութեամբ Մեծ. Մանուէլ Էֆէնտի իւր թիւհեանի, Տոգթոր փա. րիզի բժշկական ճեմարանի:

Գինն է տարեկան 5 արծաթ Մէհիտէ:

ՏՕԲԹԵՕՐ ՄԱՏԹԻՈՍԵԱՆ

Իր տունը փոխադրած է Բերայ, Սազըզ աղա ճատտէսի թիւ 12 տունը:

ՊԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

ՆՈՐ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԷՏՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՈՒՄԱՆՈՑ

Պ. ՍԱՍՆԱՆԵԱՆԷ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

1874

Աշխարհի այլ և այլ մասերուն՝ մանաւանդ Եւրոպիոյ մէջ վերջին տարիներս պատահած քաղաքական փոփոխութիւններն՝ հայերէն նոր աշխարհագրութեան մը պէտքն զգալի ըրած էին:

Այս կարեւոր պէտքը լիովին լցուցած է այն ընտիր աշխատասիրութիւնը, միանգամայն Թուրքիոյ վրայ ալ ընդարձակապէս տեղեկութիւն տալով, որ ուրիշ աշխարհագրութեանց մէջ կը պակսէր, և որոյ պէտքն ալ զգալի էր:

Կը գտնուի Մերձանը Պաղտասար աղայի գրատունը և այլ գրաւաճառաց քով: Գին 2 1/2 ֆրանք:

ՀԱՅԱՐ ԵՒ ՄԻ

ԱՌԱՎԱՐՈՐ

ԲԱՆՔ

ԳԱՐԲԻԷԱ ԱՐԱՊԵՏԻՈՒՄՈՒՄ

ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

1874

Կեդրոնատեղին է Գրատուն փա. րիզու, Յակոբեան խան թիւ 13 (ի Չարմաքճըլար եօդուշու թիւ 6) կը ծախուի ամեն գրաւաճառաց քով և մասնաւորապէս ի գրատան Պաղտասար աղայի Սրապեանի Մերձան չարք թիւ 29:

ՆՈՐԱՏԻՊ ՄԱՏԵԱՆ

ՍՏՈՒԵՐՔ ՀԱՅԿԱՎԱՆՔ

ԲԵՐԹՈՒԱՄՔ

Ի Խորհմ Արքեպիսկոպոսի Նաթ Պի

Գեր. Խորհմ Սրապեանին բանաստեղծական հանճարը ոչ միայն մեր ազգին, այլ և օտար ազգաց ալ քաջածանօթ է: Վարդէի, ու Վարդ Պոլսի իւր քերթումները՝ գորուս Հայ Գրականութեան ամենէն նշանաւոր գործերէն ըլլալը կը վկայեն բանասէրը:

Այն հատորներուն գտած սիրալիր ընդունելութիւնէն քաջալերուած էինք ալ փափաքեցանք հրատարակել գեղեցիկ տպագրութեամբ ու ընտիր թղթով Սրապեանի Հայեցողքը որ աշխարհաբան լեզուով ըլլալով, ունիւթերն ալ բոլորովին ազգային, մեծ յոյս ունինք որ տալիսներէն ալ աւելի ակորճելի պիտի ըլլան, իրենց անուշ ու գիւրազանքալի լեզուով ու սրբաշարժ ու վառվառն ոգով:

Մեծապատիւ Ռուսիեան էֆէնտին այս գրքին մէջ քանի մը երգեր կարգաւորը՝ վկայած է թէ արցունքը չէ կրցել բռնել: Ու Հայկ անունով երգին համար արածը է թէ Հայոց Արտէնի Հայ գիւցաղներու գութներէն շատ աւելի կարժէ:

Կրթ զոյգմծմի ռոստուգով:

Գինն է կէս արծաթ մէհիտ
Գրաւաճառաց եղբարք գրաւաճառք և տպագրիչք:

ՆՈՐ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅՕՐԻՆԵԱՆ

Ս. Ս. ՍՈՐԷՆԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

1874

Լեզուի մը քերականութիւնը գիւրով ուսուցանելու համար գործնական գրութեան տեսականէն նախապատուութիւնը այսօր ամեն փորձառու ուսուցիչներէ ընդունուած է բաց ի մի քանի աւանդամիտներէ:

Այս քերականութիւնը կարգացողը բերնուց սերտելու տաժանելի աշխատութեան ալ պէտք չունի, հրահանգներուն յաճախ կրկնութիւննով ինքնին գիւրաւ կուտանի:

Գինը 1 1/2 ֆրանք է: Ամեն Հայ գրաւաճառներու քով կը գտնուի: Կեդրոնատեղիներն են Յակոբեան խան, Բարիզի գրատունը և Մերձանը գրաւաճառ Պաղտասար աղայի խանութը: Գրադոցներու համար նոր գինէն զեղջ ալ կը լինի:

ՕՐԱՅՈՅՑ

ՊԱՐԶ

1875 թ. ՈՒԱԿԱՆԻՆ

ՅՕՐԻՆԵԱՆ ԿԵՐԱՎԱՆԵՐ

Կը ծախուի գրաւաճառաց քով ի գին 60 փր: Կեդրոնատեղին է Մերձանը փաստըմաճի խանի վերնայարկը թիւ 28: Վերայիցեալ սենեակը յաճախորդաց համար բաց է ամեն օր ժամը 4 1/2 էն մինչև 6: Օրացոյցին ընդարձակ տեսակն ալ տպագրուելու վրայ ըլլալով, մինչև ամսոյ վերջերը պիտի հրատարակուի:

ՃԱՇՈՑ-ԳԻՐՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՏԻՈՑ

ՏՊԵԱՆ

Ի ՎԱՐԱՐՈՒՄԱՆ

1872-ՈՅԻՍ

Կարի զգուշութեամբ ըստ հնադոյն ընտիր ընտիր Աստուածաշունչ և Ճաշոց ձեռագրաց սրբագրուած է, ոմանց հնագիտաւոր տօնակատարութեանց և արարողութեանց համար ևս կարեւոր խրատներ և հրահանգներ յաւելցուելով, որք անտարակոյս Հայաստանաց Ս. Եկեղեցւոյ պաշտօնէից մեծ գիւրութիւն պիտի ընծայեն, և նոցա սրտից գոհունակութիւնք պիտի գրաւեն:

Ճաշոցի մէջ եղած ձառերն ևս ձեռագիր հին և ընտիր ձառընտրաց հոմաճայն սրբագրուած են:

Տպագրութիւնը նոր և միջակ գեղեցիկ տառերով և խիստ մաքուր է:

Առաջին տեսակին գինն է՝ Պամենեան եօթն ոսկի, իսկ երկրորդին չորս:

Սոցա տարբերութիւնը դրեց՝ և թղթաց վերայ է:

Կիսաճառուին Կ. Պօլսի Մերձան չարք թիւ 29, Պաղտասար աղա Սրապեանի գրատունը:

Ա 2 Դ

Լրագիրս ձեռքէ կը ծախուի կամուրջին գրուել պարագան, սուճի Պ. Պօղոսին խանութը և կամուրջին վայր լրագրաւաճառներու քով:

ՏՆՕ-ԽՄԻ

ՏԵՐ

Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ Ա. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Բիգա փաշա խան քիւ 3